

Casta Diva

«Casta deessa de la pau, que amb la teva resplendor il·lumines els antics i sagrats boscos, gira cap a nosaltres el teu bell esguard sense núvol i sense vel [...] tempera aquests cors ardents, el seu zel audaç i vessa sobre la terra la pau que al cel fas regnar», així canta Marta Mathéu (1980) l'ària principal de Norma al Liceu, que me n'he anat a veure aquest estiu.

El director furaire Àlex Ollé (1960) ha volgut situar aquesta pregària de la protagonista en un to ultracatòlic: el fanatisme provocat per l'encegament davant de la vivència de les pròpies conviccions condueix als més grans dels desastres. La sacerdotessa Norma es troba convertida ara en una bisbessa, portant impresos els signes tergiversats aspats del Sant Sepulcre de Jerusalem. La seva pregària desesperada invoca la deessa femenina de la pau dels boscos sagrats en l'argument original dels druides gals alçats contra els romans, adaptant la traducció del parenostre, «així a la terra com en el cel»; rap entonat altrament per la Rosalia (1993). En canvi, Vincenzo Bellini (+1835) sabia molt bé que transcrivint l'oració fonamental cristiana apel·lava a una petició de pacificació dels ànims, davant de l'alçament de tropes ciutadanes contra els ocupants. Tan sols la pau que regna en el cel, en la comunió divina, pot aturar la matança que s'albira en l'horitzó, sigui quin sigui el context, perquè l'òpera, com tota obra literària o artística, no deixa de ser una metàfora de la vida mateixa. Per aquesta raó agrada i hom és capaç de connectar-hi. La mateixa Norma acabarà essent víctima propiciatòria i redemptora per poder salvar les vides encomanades i que ara es troben en flagrant perill.

Ollé trasllada el muntatge desenvolupat a Londres el 2016, augmentant la intensitat pel que toca a la crítica a la religió desenfrenada, en un to acusatori envers els neorestauracionistes que abunden al nostre país, sota una omnipresència impactant de crucifixos, veritable excés catòlic que, de tant passat de rosca, resulta finalment insignificant, potser. I solament potser, perquè el mateix Crist, tan exageradament representat aquí, va morir a les mans d'uns altres fonamentalistes: els fariseus. De totes maneres, instal·lar un miler de creus sobre l'escenari del Liceu tan sols es pot fer en un país on existeix la llibertat d'expressió, de pensament i de culte; a l'empara d'unes llibertats guanyades gràcies al treball de l'Església, predicant l'Evangeli a casa nostra durant dos mil·lenaris fins a l'actualitat. Malgrat tots els malgrats inconvenients

que es puguin adduir a la institució catòlica.

A la Bíblia, es troba un passatge que defineix a la perfecció el fanatisme religiós a les mans ensangonades del profeta Elies, considerat un dels grans personatges bíblics, el qual no obstant, actua endut per una voluntat d'opressió i d'imposició sobre els que pensen diferent que ell. Llegeixi's aquest capítol d'una autèntica novel·la sobre l'antiguitat, el divuitè del primer llibre dels Reis. Elies vol tenir raó i la vol imposar per damunt dels altres. No en va, del seu costat cau la força divina, demostrant que ell és el qui està del costat del Déu autèntic. No obstant,

aquest reforçament de la seva posició el porta a imposar-se damunt dels que pensen diferent, acabant vessant la sang d'un miler de profetes pagans. La història no té pèrdua!

Qui vol tenir raó provoca violència, trencament, enfrontaments i, finalment, la mort. En l'estat de guerra d'Ucraïna, qui vol tenir raó?

Sigui quina sigui la resposta que donem, el que és cert és que cent-trenta persones hi moren cada dia, que està dit aviat! La raó comporta violència, sofriment i trencaments de tot tipus. Aquest serà l'impuls de revelació divina, en la lectura històrica del text bíblic suau esmentat. No hi ha un argument de més autoritat que criticar els excessos d'allò que un mateix du entre mans. Déu es comunicarà a aquell profeta, no com un terratrèmol destructiu o un incendi devastador, sinó com un ventijol fresc i suau.

El Déu veritable i revelat no vol vèncer per damunt de la voluntat humana. Déu no vol tenir raó, ni tan sols imposar la seva veritat. Jesús no dirà mai que ell posseeix la veritat, ni que vulgui tenir raó, sinó quelcom molt diferent: «jo soc el camí, la veritat i la vida» (Jn 14,6). En canvi, mai no dirà «jo tinc la raó», ni tampoc «jo tinc la veritat», sinó en tot cas «he vingut a donar testimoni de la veritat» (Jn 18,37) davant del món i davant Pilat que li preguntarà, escèptic i retòric, «i què és la veritat?»

Tant per a Norma, com per a Elies, cal retornar a les fonts de la fe, que demanen cercar els camins de la reconciliació, de la pau, de la justícia i del bé comú. Ja explicava Descartes (+1650), només encetar el seu discurs del Mètode, que «el sentit comú és el menys comú dels sentits.» Per aquest motiu, cal anar a cercar la veritat més enllà de les pròpies conviccions, més enllà del propi sentit comú i més enllà de la pròpia fe, perquè Déu i la veritat són sempre més grans que un mateix i un s'hi ha de relacionar amb la petitesa de la humilitat.

JORDI CASTELLET I SALA

649 284 074

Tel·lèg, escriptor, professor i conferenciant

